

תו"מ חרב לאת

עברית: הבנה, הבעה ולשון – לעולים חדשים

מבחן בגרות פנימי שאלון 11274

חורף תש"ף

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון הבעה והבנה – 80 נקודות

פרק א: הבנת הנקרא

פרק ב: הבעה

חלק שני לשון – 20 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-עברי או מילון אמהרי-עברי.

הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות **בגוף השאלון**, לפי ההוראות.

(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי דקדוק.

שם התלמיד: _____

בהצלחה!

מצוות לשון עברית

חלק ראשון – הבנה והבעה (80 נקודות)

בחלק זה שני פרקים – פרק א: הבנת הנקרא, פרק ב: הבעה.
ענה על השאלות לפי ההוראות בכל פרק.

פרק א: הבנת הנקרא (55 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קרא אותם, וענה על כל השאלות שאחריהם.

טקסט 1

המסעות לפולין לזכר השואה

מאת מור כהן¹ 2

פסקה א מסעות לפולין מטעם משרד החינוך החלו ב-1988, לאחר שבמשך כעשרים שנה לא היו יחסים דיפלומטיים בין ישראל לפולין. בפתח החוברת שהוכנה עבור המשלחות הראשונות שיצאו לפולין, כתב יצחק נבון, שר החינוך באותה תקופה:

פסקה ב "פולין, שהייתה במשך מאות שנים אחד המרכזים היהודיים החשובים בעולם, ריקה היום כמעט לגמרי מיהודים. פולין הפכה לבית קברות אחד גדול, ובה הושמדו מיליוני יהודים... תבקרו במרכזים שבהם חיו היהודים לפני שהתרחשה השואה... אחרי הביקור תבינו את מלוא המשמעות של קיום מדינת ישראל וחשיבות חיזוקה וביצורה, וכמו כן תבינו את החשיבות של הערבות ההדדית בעם ישראל במדינת ישראל ובגולה".

פסקה ג משנות התשעים נעשו שינויים במסעות לפולין, בין השאר כדי להדגיש ערכים מוסריים עולמיים. בעקבות כך שולבו בחלק מהמסעות מפגשים עם נערות ונערים מפולין במסגרות חברתיות ותרבותיות שונות. עם זאת, המבנה הכללי של המסע לא השתנה מאז תחילתו.

פסקה ד כיום בין 25 ל-33 אחוזים מכלל תלמידי התיכון משתתפים בהם. מטרות המסעות האלו הן להרחיב את הידע על השואה בקרב בני הנוער היהודים

¹ מעובד על פי כהן, מ'. "שקט מצלמים". מתוך אתר האינטרנט אלכסון, 14 באפריל 2015. ומאתר הכנסת.

² מור כהן היא תלמידת מחקר בתוכנית לתיאוריה ומדיניות של האמנויות ב"בצלאל", ומתפרנסת מהדרכה ב"יד ושם – הרשת לזיכרון השואה".

בישראל, להעמיק בהם את התודעה יהודית ואת הזהות היהודית, לחבר אותם אל העבר ההיסטורי של העם היהודי תוך כדי הגברת הקשר המוסרי של התלמידים ליהודי העולם. כמו כן, הם אחת הדרכים לחיזוק הזהות הציונית – בזכותם הקיום של מדינת ישראל מובן יותר - עם שיש לו עצמאות ויכול להגן על עצמו.

המסעות לפולין הם לא רק סיור לימודי, אלא הם אתר עלייה לרגל. המסע מתחיל בנקודה הנמוכה והקשה ביותר - יש בו התעסקות נרחבת בנושאים של מוות והשמדה, דרך הסיור במחנות ודרך שמיעת סיפור אישי מפי ניצולי שואה. עם זאת, מוצעת בו בסופו של דבר גם הנחמה והתקווה לחיים. הן באות לידי ביטוי כבר במסע עצמו בדגלי ישראל שהתלמידות והתלמידים עוטפים את עצמם בהם ושרים יחד את התקווה.

פסקה ה

השאלות

ענה על השאלות 1-6 על פי טקסט 1.

1. באילו שנים לא היו יחסים דיפלומטיים בין ישראל לפולין? (2 נקודות)

- 2008-1988
- לאחר מלחמת העולם השנייה
- מקום המדינה עד 1988
- 1988-1968

2. ציין שתי סיבות להחלטת משרד החינוך לערוך מסעות לזכר השואה דווקא בפולין. (4 נקודות)

סיבה 1: _____

סיבה 2: _____

3. בפסקה ב כתוב: "וכמו כן תבינו את החשיבות של הערבות ההדדית בעם ישראל במדינת ישראל ובגולה".

הסבר כיצד, לדעתך, המסעות לפולין עוזרים בהגשמת מטרה זו. (5 נקודות)

4. בחלק מהמסעות נערכו מפגשים עם נערות ונערים מפולין. הסבר מדוע. (3 נקודות)

5. לפניך תצלום.

א. העתק מן הטקסט משפט המתאר את התצלום. (2 נקודות)

ב. התצלום מוכיח שהמסע לפולין השיג את אחת מהמטרות שלו. מהי

המטרה שהושגה? (3 נקודות)

6. א. " כמו כן, הן באות לידי ביטוי כבר במסע עצמו בדגלי ישראל " (פסקה ד)

למי הכוונה במילה "הן"? (3 נקודות)

ב. "...תוך כדי הגברת הקשר המוסרי של התלמידים ליהודי העולם". (פסקה

ד)

מה הפירוש של המילה "מוסרי" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- חשוב
- הכרחי
- בעל מידות טובות ונכונות
- התקווה

טקסט 2

#שואה_וסלפי

מאת שירה מייקין³

פסקה א העיסוק בשואה ובזכר השואה נפוץ גם באינסטגרם: תחת ההאשטאג⁴ שואה יש כ-650 אלף רשומות (פוסטים), וההאשטאג אושוויץ מקבץ כ-373 אלף. הסיפור הלאומי המחבר בין השואה לתקומה מקבל ביטוי הולם כמעט בכל תמונה מהמסע לפולין: נערים ונערות מתעדים עצמם בשערי אושוויץ או על פסי הרכבת הידועים שמובילים למחנה ההשמדה לשעבר כשהם עטופים בדגלי ישראל עם מבט נחוש בעיניים. "דגל ישראל באושוויץ ומדינה יהודית חזקה, זה הניצחון של מיליון ילדים יהודים שנרצחו שם, זה הניצחון שלנו – היום", נכתב באחת הרשומות.

פסקה ב עם הזמן גדלה ההשפעה של הרשתות החברתיות על חיי היומיום שלנו – ובמיוחד בקרב צעירים – והזמן שעבר מאז מלחמת העולם השנייה הולך ומתארך. בעקבות כך מתעוררת השאלה האם התיעוד הזה ראוי.

פסקה ג רוב התמונות שהעלו הגולשים לאינסטגרם מתעדות אתרים היסטוריים, מצבות זיכרון, פסלים במוזיאוני שואה ותמונות מתקופת השואה. אולם בחודש שעבר מבקרים שונים במוזיאון אושוויץ-בירקנאו העלו לרשתות החברתיות אוסף תצלומים שלהם בזמן שהם מנסים לשמור על שיווי משקל על פסי הרכבת. בעקבות זאת, נכתב בטוויטר מטעם המוזיאון: "כשאתם מגיעים לכאן, זכרו שאתם נמצאים באתר שבו נהרגו יותר ממיליון בני אדם. ישנם מקומות טובים יותר ללמוד איך לשמור על שיווי משקל מאשר האתר הזה, שמסמל את גירושם של עשרות אלפים אל מותם".

³ מעובד על פי מייקין שי' (2 במאי 2019). "חייכו, אתם באושוויץ". **הארץ**.

בעברית: תג הקבצה ⁴

פסקה ד לא מדובר בתופעה חדשה. כבר ב-2014 הוקמה קבוצת הפייסבוק "עם היפות שלי באושוויץ" שזילזלה בתמונות קלילות שהעלו לאינסטגרם בני נוער ישראלים במסעות בפולין.

פסקה ה גם באנדרטת השואה בברלין נתקלו בבעיה דומה. האנדרטה בנויה מ-27,111 קוביות בטון שמצטלמות נהדר בסלפי. רבים העלו משם לאינסטגרם תמונות מחויכות, היו כאלה שאפילו עשו פיקניק על הקוביות ואחרים כתבו תגובות חצופות.

פסקה ז במחאה על כך, ב-2017 החליט האמן הישראלי-ברלינאי שֶחֶק שפירא לעשות מעשה: הוא העלה לרשת מיזם (פרויקט) אינטרנטי ובו אסף צילומי סלפי רבים שצולמו באנדרטה והחליף את הרקע העכשווי שלהם לתצלומים מקוריים וקשים לצפייה ממחנות ההשמדה בזמן השואה.

פסקה ח המיזם התפשט ועורר דיון מרתק אך לא כולם הסכימו עם השיימינג (ביוש) שנעשה למצטלמים. לעומתו, חוקרי שואה הציעו להסתכל על הרשומות הללו דווקא כשלב טבעי בשימור זיכרון השואה. גם דוברת האנדרטה אמרה כי לא מדובר בחלל קדוש, אלא כזה שמטרתו לייצר חוויה. מבחינתה, "צילום סלפי באתר זה בסדר גמור". לטענתה, הצילום שם הוא הדרך העיקרית של הצעירים לחוות את האנדרטה. גונתר מורש, שניהל במשך 25 שנה את אתר הזיכרון במחנה הריכוז זקסנהאוזן, הוסיף כי צילומי סלפי הם חלק מהחוויה התרבותית של ימינו. בעולם הווירטואלי, אנשים מנסים למקם את עצמם במקום אמיתי ומוכר ולהגיד "אני כאן", ולדבריו זה חיובי.

השאלות

ענה על השאלות 7-10.

7. לפניך תצלומים מהמיזם של האמן שחק שפירא.

א. באיזו פסקה אפשר לשבץ תצלומים אלו? הסבר. (2 נקודות)

ב. לפניך תגובת (טוקבק) לטקסט. קרא אותה וענה על השאלה שאחריה.

”קשה לי מאוד לקבל נוער וכוכבי תקשורת שמפרסמים עצמם
באתרים שבהם נרצחו תינוקות, ילדים, נשים, גברים וקשישים חסרי
ישע. דילוגים על מצבות ותמונות סלפי באושוויץ מעוררים בי גועל”.

(4 במאי 2019)

לאיזו פסקה בטקסט מתייחסת לדעתך התגובת? נמק את קביעתך.

(6 נקודות)

ג. מה המסר המשותף העולה מהתצלומים של האמן ומהתגובות?

הקף את התשובה הנכונה ביותר. (6 נקודות)

- צילומי סלפי הם הדרך של הצעירים לחוות את אתר הזיכרון.
- צילומי סלפי באתרי הזיכרון אינם מכבדים את זיכרון השואה.
- צילומי סלפי הם אחת הדרכים להביע את הכאב על השואה.
- צילומי סלפי באתרי הזיכרון הם הניצחון שלנו.

8. בניגוד לאמן, יש המתייחסים לצילומי הסלפי אחרת ותומכים בהם. כתוב

שניים מנימוקיהם. (4 נקודות)

נימוק 1:

נימוק 2:

9. בפסקה ד כתובה הוראה של מוזיאון אושוויץ-בירקנאו על כללי התנהגות במקום.

חברך שבכיתה י"א ייצא בקרוב למסע לפולין עם המשלחת של בית ספרו.

כתוב לו שלוש הוראות נוספות לביקוריו באתרי הזיכרון לשואה ולגבורה.

(9 נקודות)

10. " הסיפור הלאומי המחבר בין השואה לתקומה מקבל ביטוי הולם".

(טקסט 2, פסקה ב)

מהו פירוש המילה "הולם" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- פופולרי
- ראוי
- המום
- מרשים

המשך בעמוד 11

חלק שני – לשון (20 נקודות)

ענה על חמש השאלות 12-17.

12. השלם את הפעלים החסרים במשפטים שלפניך על פי שמות הפועל שבסוגריים.

(1) כולנו כבר _____ (להתרגל) לתמונות הסלפי.

(2) לרוב התמונות האלה אנחנו לא _____ (להקדיש) יותר

ממספר שניות.

(3) רבים חשים אי-נוחות כאשר תמונת הסלפי _____ (להופיע)

במקומות כמו אתרי הנצחה וזיכרון לשואה.

13. בקטע שלפניך הקף את הצורה המתאימה מבין כל זוג מילים מודגשות.

הזיכרונות מהזוועות שהתרחשו על אדמת פולין בשואה **כואבים** / **כואבות**.

יש הטוענים כי מסעות אלה לפולין **מיותרות** / **המיותרים** / **מיותרים**,

ומוטב ללמד את הדור **הצעיר** / **הצעירה** על השואה בארץ באמצעות שיעורים

וסיורים באתרים בארץ כגון יד ושם וקיבוץ לוחמי הגטאות.

14. לפניך משפט.

מטרתו של התצלום היא לייצר חוויה משמעותית **במסע שלהם**.

- כתוב את צירוף המילים "מסע שלהם" במילה אחת: _____

- כתוב את המילה "מטרתו" בשתי מילים: _____

15. כתוב במילים את המספרים המודגשים במשפטים שלפניך.

- א. כיום בין 25 ל-33 _____ אחוז מכלל תלמידי תיכון משתתפים במסעות לפולין.
- ב. במהלך המסע לפולין התלמידים מבקרים ב-4 _____ מחנות ריכוז והשמדה.
- ג. בנוסף, מתקיימים כ-5 _____ טקסים המאורגנים על ידי התלמידים והתלמידות.
- ד. מחקר בדק את ההשפעות הרגשיות של המסע לפולין על התלמידים עד 5 _____ שנים לאחר המסע.

16. בכל משפט הקף את מילת הקישור המתאימה.

- (1) אין שום פסול בתיעוד בתמונות ברשתות החברתיות, (אולם / בגלל / משום כך) התיעוד ממחנות ההשמדה בעייתי.
- (2) (כתוצאה מכך / כאשר / לעומת) אנשים מחייכים למצלמה במחנות ההשמדה, אין הכוונה שהם שמחים שהייתה שואה.
- (3) הוחלט לקיים את המסעות (בזמן ש / כדי / אולם) לאפשר לימוד רגשי וחוייתי של מאורעות השואה.
- (4) בארץ יש ניצולי שואה עניים, (אם / לכן / מכיוון ש) מוטב להשקיע את הכסף בהם ולא במסעות.

17. לפניך משפטים. השלם בהם את המילים החסרות מן הרשימה הנתונה.

רשימת המילים: **עם, מ, ב, ל, על, למען**

א. חלק ניכר מתצלומי הסלפי הללו אינם נובעים _____ זלזול כלפי זיכרון השואה.

ב. התלמידים הוזמנו _____ מפגש עם רכז המסע לפולין.

ג. פגישה _____ ניצולי שואה יכולה לתרום גם לניצולים וגם לבני הנוער.

ד. תלמידי תיכון רבים בוחרים לפעול _____ ניצולי שואה ולסייע להם.

סוף